

Αριθμός 2431/2004

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Στ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1η Μαρτίου 2004, με την εξής σύνθεση:
Π. Παραράς, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου
του Τμήματος, που είχε κώλυμα, Φ. Αρναούτογλου, Σ. Χαραλάμπους, Σύμβουλοι, Δ.
Κυριλλόπουλος, Κ. Φιλοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Σγουρέλη.

Για να δικάσει την από 16 Δεκεμβρίου 2002 αίτηση:

των: 1) Υπουργού Οικονομικών και 2) Υπουργού Εθνικής Άμυνας, οι οποίοι
παρέστησαν με τον Γ. Ανδρέου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,
κατά του Μ. Φ., κατοίκου Γαλατσίου Αττικής, Εκάβης 42, ο οποίος παρέστη με τον
δικηγόρο Κων. Μιχαηλίδη (Α.Μ. 2041), που τον διόρισε στο ακροατήριο.

Με την αίτηση αυτή οι Υπουργοί επιδιώκουν να αναιρεθεί η υπ' αριθ. 5442/2001
απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγητού, Παρέδρου Κ.
Φιλοπούλου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο των Υπουργών, ο οποίος ανέπτυξε
και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναίρεσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η
αίτηση και τον πληρεξούσιο του αναιρεσιβλήτου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της,
Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του
δικαστηρίου και

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως δεν απαιτείται κατά το νόμο
καταβολή τελών και παραβόλου.

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται παραδεκτώς η αναίρεση της 5442/2001
αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά το μέρος που με αυτήν, κατόπιν
μερικής αποδοχής εφέσεως του Ελληνικού Δημοσίου, μεταρρυθμίσθηκε η 12367/1997
απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία, κατά παραδοχή αγωγής
του ήδη αναιρεσιβλήτου, μονίμου αξιωματικού του Ελληνικού Στρατού, έχει
υποχρεωθεί το Δημόσιο να καταβάλει σ' αυτόν αποζημίωση για την απώλεια των
επιδομάτων στέγης, οδοιπορικών εξόδων και ειδικών συνθηκών εργασίας κατά το
χρονικό διάστημα από 10.7.1990 μέχρι 15.3.1994 λόγω παράνομης αποστρατείας του,
περιορισθέντος τελικώς από το Εφετείο του ύψους της επιδικασθείσης αποζημιώσεως
στο ποσό των 2.353.422 δραχμών.

3. Επειδή, με τη Φ.841.1/41/207083/1.12.1981 κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής

Άμυνας και Οικονομικών, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 10 του ν. 1284/1982 (ΦΕΚ 114), χορηγήθηκε από 1 Ιανουαρίου 1982 στους Αξιωματικούς, Ανθυπασιπιστές και Υπαξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων στεγαστικό επίδομα, το μηνιαίο ύψος του οποίου εξαρτάται, κατά τις ειδικότερες διακρίσεις της εν λόγω αποφάσεως, από το βαθμό και την οικογενειακή κατάσταση κάθε δικαιούχου, προβλέφθηκαν δε και ορισμένες εξαιρέσεις ως προς τη χορήγηση του επιδόματος αυτού. Στην παράγραφο 7 της ανωτέρω κοινής υπουργικής αποφάσεως ρητώς ορίζεται ότι το στεγαστικό επίδομα καταβάλλεται προκαταβολικώς κάθε μήνα με τις μισθοδοτικές καταστάσεις και δικαιολογείται βάσει των μηνιαίων μεταβολών των δικαιούχων. Εξάλλου, με το άρθρο μόνο του π.δ. 934/1980 (φ.Α΄, 237), το οποίο εξεδόθη κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 42 του ν.δ. 721/1970 (ΦΕΚ 251) και τροποποιήθηκε με το άρθρο μόνο του π.δ. 1135/1981 (φ.Α΄, 280), χορηγήθηκαν στους Αξιωματικούς, Ανθυπασιπιστές και Υπαξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων μηνιαίως κατ' αποκοπή οδοιπορικά έξοδα για τις μετακινήσεις τους, τα οποία δεν καλύπτονται από τις διατάξεις του ν.δ. 334/1969 περί των οδοιπορικών εξόδων του στρατιωτικού προσωπικού (ΦΕΚ 224), το ύψος δε της παροχής αυτής καθορίσθηκε στο τριπλάσιο της εκτός έδρας ημερήσιας αποζημιώσεως Λοχαγού που λαμβάνει το βασικό μισθό του βαθμού του και χρονοεπίδομα 23 ετών υπηρεσίας. Τέλος, με το άρθρο 3 παρ. 4 του ν. 754/1978 (ΦΕΚ 17), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 1041/1980 (ΦΕΚ 75), χορηγήθηκε στους Αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων επίδομα ειδικών συνθηκών εργασίας, σε ποσοστό 20% επί του βασικού μισθού του Ανθυπολοχαγού ανεξαρτήτως του κατεχομένου βαθμού, το επίδομα δε αυτό διατηρήθηκε με το άρθρο 2 περίπτ. 9 του ν. 1643/1986 (ΦΕΚ 126).

4. Επειδή, εξάλλου, με το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα θεσπίζεται η ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου για αποζημίωση από τις παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, η αποζημίωση δε αυτή περιλαμβάνει την αποκατάσταση της θετικής και αποθετικής ζημίας του ζημιωθέντος. Συνεπώς, στην εν λόγω αποζημίωση περιλαμβάνεται τόσο η αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστη η υπάρχουσα πριν από την παράνομη πράξη ή παράλειψη των δημοσίων οργάνων περιουσία του ζημιωθέντος, όσο και η αποκατάσταση της ζημίας, την οποία υπέστη αυτός με τη στέρηση, εξαιτίας της παράνομης πράξεως ή παραλείψεως, παροχών τις οποίες με πιθανότητα, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις, θα αποκόμιζε, εάν δεν είχε μεσολαβήσει η παράνομη αυτή πράξη ή παράλειψη. Επομένως, εάν κάποιο όργανο του Κράτους απομακρυνθεί από τη δημόσια υπηρεσία εξαιτίας παράνομης πράξεως της Διοικήσεως, δικαιούται να αξιώσει από το Ελληνικό Δημόσιο αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας, την οποία υπέστη εκ

του ότι κατά τη διάρκεια της παράνομης απομακρύνσεώς του από την υπηρεσία δεν εισέπραξε το σύνολο των αποδοχών που θα εισέπραττε, αν δεν είχε απομακρυνθεί παρανόμως. Στο σύνολο δε των αποδοχών αυτών περιλαμβάνονται και τα πάσης φύσεως και οιασδήποτε μορφής επιδόματα, τα οποία καταβάλλονται στα όργανα του Κράτους που βρίσκονται σε ενεργό υπηρεσία, έστω και αν τα επιδόματα αυτά συναρτώνται, είτε κατά το νόμο είτε κατά τη φύση τους, προς ενεργό υπηρεσία, υπό μόνη την προϋπόθεση ότι καταβάλλονται παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους τελούντες σε ενεργό υπηρεσία (ΣτΕ 3303/2001, 2171/2000, πρβλ. και 3570/2003, 915/2001).

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτουν τα ακόλουθα: Κατά τις ετήσιες τακτικές κρίσεις αξιωματικών των ετών 1990-1991 ο ήδη αναιρεσίβλητος, ο οποίος υπηρετούσε ως μόνιμος αξιωματικός στον Ελληνικό Στρατό από το έτος 1956, κρίθηκε ως ευδοκίμως τερματίσας την υπηρεσία του στο βαθμό του Υποστρατήγου και τέθηκε, με το από 25.6.1990 π.δ/γμα, σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία από 9.5.1990. Αίτησή του περί επανακρίσεως απορρίφθηκε με την 1/Σ.18/1991 απόφαση του Σ.Α.Γ.Ε., κατά της πράξεως δε αυτής ο αναιρεσίβλητος άσκησε αίτηση ακυρώσεως, η οποία έγινε δεκτή με τη 1963/1994 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κατόπιν αυτού, η Διοίκηση ανακάλεσε το προαναφερθέν π.δ/γμα και αποκατέστησε υπηρεσιακώς τον αναιρεσίβλητο, ο οποίος εντέλει αποστρατεύθηκε νομίμως στις 15.3.1994. Κατά τη διάρκεια της πρώτης αποστρατείας του ελάμβανε τις τρίμηνες αποδοχές καθώς και την αναλογούσα στο βαθμό της αποστρατεύσεώς του σύνταξη. Μετά την αποκατάστασή του, όμως, εζήτησε να του καταβληθούν οι διαφορές μεταξύ, αφενός των συντάξεων και των τριμήνων αποδοχών που είχε λάβει και αφετέρου των αποδοχών που θα ελάμβανε ως εν ενεργεία αξιωματικός. Η Διοίκηση αρνήθηκε να συνυπολογίσει στις διαφορές αυτές και τα επίδικα επιδόματα (στεγαστικό, οδοιπορικών εξόδων και ειδικών συνθηκών εργασίας), με την αιτιολογία ότι αυτά συνδέονται άμεσα με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων. Ενόψει αυτού, ο αναιρεσίβλητος, με αγωγή του ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου, εζήτησε να του καταβληθούν τα εν λόγω επιδόματα ως αποζημίωση κατά το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Τελικώς, το Διοικητικό Εφετείο, επικυρώνοντας κατά τούτο την ομοίου περιεχομένου πρωτόδικη απόφαση, έκρινε ότι τα ως άνω επιδόματα, καταβαλλόμενα στους δικαιούχους αξιωματικούς παγίως και κατά τακτά χρονικά διαστήματα και μάλιστα ανεξαρτήτως της υποβολής των ιδίων, κατά τον αντίστοιχο χρόνο, στις σχετικές δαπάνες, αποτελούν μέρος του συνόλου των αποδοχών τους, και ότι, ως εκ τούτου, εδικαιούτο των επιδομάτων αυτών ο αναιρεσίβλητος για το χρονικό διάστημα της παράνομης αποστρατείας του.

6. Επειδή, η ανωτέρω κρίση του δικάσαντος Εφετείου είναι, κατά τα προεκτεθέντα, ορθή. Τούτο δε διότι, εφόσον, κατά τις προπαρατεθείσες διατάξεις, τα επίδικα επιδόματα καταβάλλονται στους δικαιούχους κατά μήνα και ανεξάρτητα από την πραγματοποίηση των αντίστοιχων δαπανών, αποτελούν πράγματι μέρος των συνολικών αποδοχών των εν ενεργεία αξιωματικών και, συνεπώς, ο παρανόμως αποστρατευθείς αξιωματικός δικαιούται, για το χρόνο αυτόν της παράνομης αποστρατείας του, ως αποζημιώσεως των εν λόγω επιδομάτων, καθόσον, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, θα ελάμβανε κατά τον ίδιο χρόνο τα συγκεκριμένα επιδόματα, αν δεν είχε μεσολαβήσει η παράνομη αυτή πράξη της Διοικήσεως (βλ. ΣτΕ 3303/2001, 2171/2000, βλ. και Α.Π. 36/1992, 1186/1990, 54/1990 Ολομ.). Πρέπει δε, κατόπιν αυτού, να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι λόγοι αναιρέσεως, με τους οποίους προβάλλεται ότι η καταβολή των επιδίκων επιδομάτων προϋποθέτει άσκηση ενεργού στρατιωτικής υπηρεσίας και την συνεπεία αυτής πραγματοποίηση των σχετικών δαπανών.

7. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση, και

Επιβάλλει στο αναιρεσείον Δημόσιο τη δικαστική δαπάνη του αναιρεσιβλήτου, η οποία ανέρχεται σε τριακόσια ογδόντα (380) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 15 Μαρτίου 2004

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας

Π. Παραράς Α. Σγουρέλλη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 20ης Σεπτεμβρίου 2004.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Ο Γραμματέας

Ν. Ντούβας Ν. Βασιλόπουλος